

Gilbert Achcar: Nato:s ”konspiration” mot den libyska revolutionen

[Artikel från www.internationalviewpoint.org. Skrevs innan Tripolis fall och den senaste utvecklingen.]

I en debattartikel som publicerades i *Wall Street Journal* (19 juli 2011) av Max Boot – ett passande namn på den neokonservativa författaren och militärhistorikern som är känd för sitt stöd för ”att främja demokrati” med vapen, och en ivrig anhängare av fullskaligt amerikanskt militärt engagemang i Libyen – hänvisade han till en artikel i *Financial Times* (15 juni), som jämförde de nuvarande bombningarna över Libyen och luftkriget i Kosovo 1999 för att betona ”bristen på eldkraft i den libyska operationen”. Boot kommenterade, och utvecklade samma jämförelse med ytterligare detaljer:

Det tidigare kriget var knappast ”Apocalypse Now”, det var i sig själv hårt begränsat. Men efter 78 dagar i Kosovo hade Nato-allierade satt in 1100 flygplan och genomfört 38.004 flygraider. I Libyen har Nato däremot bara skickat 250 flygplan och gjort 11.107 flyganfall. Inte helt oväntat bestämde sig Slobodan Milosevic efter 78 dagar för att släppa Kosovo, medan Gaddafi ännu efter 124 dagar – och fortfarande – fortsätter att klamra sig fast vid makten.

Natos libyska paradoxer

I Operation Ökenstorm, som inleddes av den USA-ledda koalitionen mot Irak 1991, tog det bara 11 dagar att genomföra samma antal luftanfall som genomförts över Libyen på 78 dagar. Det totala antalet flygraider under 43 dagars Ökenstorm uppgick till 109.876 – i genomsnitt 2.555 per dag. Efter förödelsen till följd av denna ”storm” och de andra bombingskampanjerna under de tolv embargoåren mellan 1991 och 2003 genomfördes 41.850 flygraider enbart under de första 4 veckorna av den så kallade Operation Iraks Frihet. Av dessa var 15.825 flygangrepp med träffar, i genomsnitt 565 per dag. Andrew Gilligan kunde skriva om detta i *The Spectator* (4 juni):

Trots alla rituella besvärjelser om ”intensifierade” attacker och ”de tyngsta bombningarna hittills”, är och har bombningarna hela tiden varit relativt lätta. Under hela operationen har antalet Nato-flygträffar varit i genomsnitt 57 per dag, det är mindre än hälften så många som under alliansens mycket likartade uppdrag i Kosovo, och en bråkdel av vad USA och Storbritannien gjorde i Irak.

Lägg till detta att det krävs mycket starkare tryck för att tvinga en diktator att avstå från makten än att tvinga en att överge en del av sitt territorium. Sedan Gaddafis chans att återta kontrollen över Benghazi hade reducerats till nästan noll, skulle han faktiskt ha varit glad att bli av med den upproriska staden och med den hela regionen öster om Ajdabiya i ett försök att rädda tronen åt ”kungarnas kung av Afrika” som han överdådigt köpt lojalitet åt sedan 2008. Det är därför han har koncentrerat så mycket militär makt och våld på att försöka ta Misrata, rebellernas nyckelstad i västra Libyen som hindrade honom från att faktiskt dela landet. Och det är därför upprorsmännen envist har hållit fast vid Misrata trots det tunga våld som riktats mot dem, även om de hade möjlighet att bli evakuerade till sjöss med resten av stadens invånare, som de tusentals invandrare och sårade som flyttades ut ur staden på detta sätt.

De tidiga propagandaanklagelserna mot rebellerna om att de planerade att dela landet har grundligt vederlagts av deras oförsonliga kamp för att befria hela landet från Gaddafis diktatur. Detta sker trots de mycket höga kostnader som drabbar dem på grund av den stora skillnaden mellan deras marktrupper och regimen, en obalans vad gäller pansarfordon, artilleri, missiler, och utbildade soldater som bara delvis kompenseras av Natos ingripande. Militära korrespondenter som rapporterar från det libyska markkrigets olika fronter, framhäver både hur dåligt beväpnade, dåligt utbildade, amatörmässiga och kaotiska rebellernas

styrkor är och den fantastiska hängivenheten hos ett stort antal civila som har förvandlats till kämpar för att befria hela sitt land. Detta engagemang förklarar rebellernas beslutsamhet att fortsätta kämpa mot så tunga odds, mot de välutrustade och välutbildade krafter som generöst betalas av Gaddafis regim.

De avgörande frågorna är då: varför genomför Nato en luftkampanj i Libyen som är återhållsam inte bara i jämförelse med kriget för att ta det lika oljerika Irak, utan även jämfört med luftkriget för det ekonomiskt oviktiga Kosovo? Och varför avhåller sig alliansen samtidigt från att ge rebellerna de vapen som de konsekvent och enträget har begärt? Vid ett första påseende är det två slående paradoxer som spelar in här.

Den första paradoxen är att man under de USA-ledda krigen både i Irak och Afghanistan, betonade att konflikten skulle "nationaliseras" (i samma anda som den "vietnamisering" som föregick USA:s tillbakadragande 1973). I Libyen, där lokala krafter ber Nato om de vapen de behöver och garanterar att de med tillräcklig beväpning på kort tid skulle kunna avsluta jobbet att befria sitt land, vägrar Nato att beväpna dem – ett faktum som Frankrikes begränsade leveranser av vapen på västfronten inte förändrar på något avgörande sätt.

Och det trots det faktum att rebellerna, i motsats till afghanerna, är villiga att och kanske skulle kunna betala för att få vapen levererade till sig. Som alla vet är det inte brukligt bland dödens köpmän i väst att rynka på näsan åt en så förförisk affärsmöjlighet. Under senare år har de tävlat så nitiskt att sälja vapen till Gaddafi att de mellan slutet av 2004, när deras regeringar lyfte sitt embargo mot Libyen, och till slutet av 2009 lyckades få avtal med honom för nära en miljard dollar. Detta inkluderade klusterbomber, som säljs av ett spanskt företag, och som Gaddafi inte tvekade att använda mot sitt eget folk.

En logisk och naturlig följd av Natos vägran att beväpna upprorsmakarna borde ha varit att de skulle ha bedrivit ett mycket intensivt fälttåg för att kompensera svagheterna på marken hos dem som de utger sig för att stödja. Och ändå förbleknar Natos luftkampanj i Libyen – den andra paradoxen – i jämförelse med Kosovo, för att inte nämna andra USA-ledda luftoperationer på senare tid. Som västerländska korrespondenter har rapporterat ända sedan början av Natos flygbombningar ogillas detta faktum starkt av det libyska upproret. Som CJ Chivers relaterade den 24 juli på *New York Times* "At War"-blogg, har rebellernas "frustration fortsatt att öka":

En ständiga erfarenhet under rapporteringen om oppositionens kämpar i Libyen är den skillnad som finns mellan vad gräsrotterna har att säga om Natos bombningar och uttalanden av tjänstemän i det nationella övergångsrådet [TNC]. Officiellt kan rebellernas ledare inte tacka piloterna som flyger ovanför dem nog. De politiska uttalandena från TNC innehåller deklarerationer om fullt stöd och tacksamhet för det arbete som Nato utför och man är försiktig med att inte förolämpa dess ledare.

Men de som står närmare kampen eller drabbas har en annan tolkning. Även de uttrycker tacksamhet mot NATO:s tidiga insatser under kriget, när överste Muammar El-Gaddafis styrkor stoppades av flyganfall, och rebellerna i öster och upproret i Benghazi undvek att krossas. Men de uttrycker också djup och ibland förtvivlad frustration över tempot och urvalet av mål för flygunderstöd, och pratar ofta om vad de uppfattar som Natos halvmesyryer och inkompetens.

Kan det vara så att Nato, som under sina luftkrig mot den serbiska Milosevic-regimen 1999 glatt kringgick FN:s säkerhetsråd, plötsligt har blivit omvänt och efterlever rättsprinciper i internationella frågor? Knappast. Är det så att Nato känner sig tvunget att hålla sig till bokstaven och andan i FN:s säkerhetsråds resolution 1973, som godkände flygbombningar över Libyen? Bara en dåre skulle tro det. Både bokstaven och andan i den resolutionen har till stor del kränkts av NATO:s fälttåg, som gått långt utöver "alla nödvändiga åtgärder... för att skydda civila och civila befolkade områden som hotas av angrepp". Det omfattar en hel del räder mot Tripoli och andra områden som regimen håller, vilket ökar risken och omfattningen

av "oavsiktlig skada" som Nato tillfogar de civila som det utger sig för att skydda.

Det är definitivt inte den "strikt tillämpning av vapenembargot" som efterlystes i FN:s säkerhetsråds resolution som hindrar Natos makter från att beväpna upproret. Hade dessa makter tänkt ge meningsfulla vapen till rebellerna, kunde varken Moskva eller Peking-ve-ton ha hindrat USA och dess allierade från att göra vad de ville, som de gjorde på Balkan under 1999 och återigen i Irak 2003. Om Nato inte ingriper på marken, så är det definitivt inte heller för att iaktta FN:s säkerhetsrådsresolutions uttalande om att utesluta "några som helst utländska ockupationsstyrkor på någon del av libyskt territorium". Det beror främst att rebellerna själva har varit orubbliga i att avvisa en markinvasion. En skylt på Tahrir-torget i Benghazi, som finns på ett foto på den palestinska journalisten Dima Khatibs blogg, förklarar uttryckligen: "Nej till utländsk intervention på vår mark, Ja till beväpning av rebellerna."

En ömsesidig misstro

Denna misstro är uppenbart ömsesidig. Västmakterna praktiska inställning till de libyska rebellerna står i skarp kontrast till deras inställning till Kosovos befrielsearmé (UCK) före och under kriget 1999, eller deras inställning till Norra alliansen före och under bombningarna av Afghanistan efter oktober 2001. Se på den permanenta islamofobin i västerländska medier som använder "islamister" i det libyska upproret som förevändning för att inte leverera vapen till rebellerna och jämför det med deras tillfredsställelse över förekomsten av liknande grupper bland Kosovos styrkor, för att inte nämna det faktum att den afghanska Norra alliansen (vars riktiga lokala namn är Förenade islamiska fronten för att rädda Afghanistan) till överväldigande del består av grupper som tillåter nyanser av fundamentalism som bara är något mindre extrema än talibanernas eget varumärke. Västerländska medier kritiserar på ett hycklande sätt islamiska fundamentalister när de är antivästliga, och är samtidigt mycket försiktiga angående det mest fundamentalistiska landet på jorden och den viktigaste sponsorn i världen av den mest reaktionära sortens islamisk fundamentalism, nämligen den saudiska riket.

Västerländska medier var aldrig oroliga för de brokiga afghanska styrkor som samlats i Norra alliansen, och som de lämnade makten åt i Afghanistan. Och 1992 hade ändå samma delar av Norra alliansen – efter att ha besegrat Najibullahs regim, som fram till Sovjetunionens fall i slutet av föregående år hade fått stöd av Moskva – gjort Afghanistan till ett kaotiskt slagfält som utgjorde ett hobbesianskt "allas krig mot alla". Den "Islamiska staten Afghanistan" visade sig vara en sådan blodig röra att talibanerna vann en relativt lätt seger 1996. Naturligtvis spökade ingen sådan oro för Washington när den beslutade att störta talibanerna genom en gemensam aktion mellan Norra alliansen styrkor och dess luftstridskrafter – med ett genomsnitt på 85 flyganfall per dag under 76 dagar från början av insatserna i oktober till 23 december 2001 (dvs. 50 procent mer än genomsnittet över Libyen).

Det paradoxala hos den västerländska interventionen i Libyen har understrukits av olika observatörer, som ansåg att den logiska grunden för den var att säkra kontrollen över Libyen efter Gaddafi. Många sympatisörer till det libyska upproret – varav några, däribland jag själv, uttryckte förståelse för det faktum att Benghazi bad "djävulen" om hjälp mot en förutspådd massaker – varnade redan från dag ett rebellerna för att framställa denna djävul som en ängel, och för att främja illusioner om västmakterna verkliga motiv. Dessa tidiga misstankar bekräftades snart av utvecklingen av situationen i Libyen, till den grad att det nu finns en utbredd övertygelse i arabiska anti-västerländska kretsar att Nato medvetet förlänger kriget och därmed Gaddafi-regimens existens. Denna övertygelse uttrycktes tydligt av Munir Shafiq, en tidigare ledare för en maoistisk ström i Yassir Arafats Fatah och allmän samordnare av den islamiska nationalistiska kongressen (en paraplyorganisation för olika partier och personligheter, däribland Muslimska brödrskapet, Hamas och Hizbollah), i en kolumn på Aljazeera (4 juli, på arabiska):

Ingen kan förstå varför NATO:s flygplan riktar in sig på att bomba ställningar i Tripoli som nästan är lockbeten, medan de låter missilbatterier, artilleri och militära fordon bomba Misrata och andra städer. De låter även kolonner med Gaddafistyror öppna flytta runt utan att angripa dem. Var är då skyddet av civila, och var är biståndet till folket för att bli av med Gaddafi?

USA och NATO:s ståndpunkt är en uppenbar konspiration mot folkets revolution i Libyen och för att upprätthålla Gaddafi-styrkornas verksamhet tills de klarar av att styra TNC och kanske även några ledare på fältet. Först då kommer de att störta Gaddafi, medan de konspirerar mot folket, revolutionen och Libyens framtid.

Denna starka misstanke återspeglar en känsla som uttrycks bland de libyska rebellerna själva, och illustreras av uttalandet från en av deras lokala ledare till Beirut dagstidningen Al-Akhbar (2 juni):

Enligt Abu-Bakr al-Farjani, talesman för det lokala rådet i staden Sirt, som stöder det oppositionella TNC, är Nato:s militära operationer mot Gaddafis brigader långsamma för att hålla kvar honom längre vid makten, och därmed öka det pris som oppositionen kan tvingas betala till världens makter och de stora företagen som står bakom dem.

NATO:s planer för Libyen

Det här är inte fantasifoster utifrån någon Mellanöstern-benägenhet för konspirationsteorier. De motsvarar verkliga fakta på marken, till exempel den förflyttning av Natoanfall i Libyen som analyseras av Tom Dale i *The Guardian* på nätet (4 juli). Och framför allt motsvarar de en alltför sann "konspiration" mellan Natos makter om Libyens framtid. Planen avslöjades av Andrew Mitchell, Storbritanniens internationella utvecklingssekreterare, den 28 juni: ett 50-sidigt "stabiliseringsdokument" som utarbetats av ett internationellt "stabiliserings- och svarsteam" under brittisk ledning (och där Turkiet ingår), planerar ett scenario efter Gaddafi utifrån antagandet att konungarnas Konung kommer att avgå eller avlägsnas. Det beror på att TNC, trots upprepade västerländska försöken att övertyga det att ingå ett avtal med Gaddafi som under de senaste månaderna regelbundet har läckt ut till media, har gjort klart att avlägsnandet av Gaddafi och hans söner från makten var icke förhandlingsbart för det libyska upproret. Även möjligheten att ge Gaddafi en bekväm pension i Libyen, som försiktigt hade väckts av TNC under tryck från väst, drogs snabbt tillbaka på grund av det tumult det skapade i rebellernas led.

En viktig huvudperson för västs försök att komma överens med Gaddafis inre krets är hans son Saif al-Islam, mannen som köpte sig en doktorsexamen (om det civila samhället och demokratisering) från London School of Economics och utverkade besök och råd från Richard Perle, Anthony Giddens, Francis Fukuyama, Bernard Lewis, Benjamin Barber och Joseph Nye, bland annat för att "förstärka Libyens och Muammar Gaddafis profil". Saif berättade för den algeriska dagstidningen Al-Khabar (11 juli, på arabiska) att den franska regeringen, trots sin officiella ståndpunkt om Libyen, hade förhandlat med Tripoli:

Vi sitter för närvarande i förhandlingar med Paris, vi har kontakter med Frankrike. Fransmännen berättade för oss att TNC är underställd dem, de sa till och med att om de når en överenskommelse med oss i Tripoli, skulle de påtvinga rådet ett eldupphör ... Jag säger, att om Frankrike vill sälja "Rafale"-plan, om de vill sluta oljeavtal, om de vill att deras företag ska komma tillbaka, så måste de prata med den legitima libyska regeringen och med det libyska folket via fredliga och officiella kanaler.

Kungarnas kung visar för sin del inte någon vilja att vara till lags. Den 23 juli upprepade han sin hårda kritik av de tunisiska och egyptiska folken för att ha störtat sina egna diktatorer. Under alla omständigheter grundar sig Natos Storbritannien-ledda plan på ett scenario med en "vapenvila mellan regimen och rebellerna", vilket betyder att regimen apparater och baroner kommer att finnas kvar.

En övergripande angelägenhet för Natos brittisk-ledda färdplan är att undvika en upprepning av den katastrofala USA-ledda hanteringen av situationen i Irak efter invasionen. Där stod Bushadministrationen inför valet att ta över största delen av den baathistiska staten eller rasera den helt och hållet. Den valde det senare alternativet som förordades av Ahmed Chalabi och de nykonservativa med sin vansinniga plan om en amerikansk minimalistisk skyddsling i Irak. Följaktligen inspireras den nya libyska färdplanen av det CIA-stödda scenario som förkastades i Irak. Som Mitchell förklarade, bygger den på "en rekommendation om att Libyen inte bör följa det irakiska exemplet att upplösa armén, som vissa tjänstemän har betraktat som ett strategiskt misstag som gav bränsle åt upproret under de känsliga och instabila förhållanden som rådde efter Saddam Husseins störtande".

Samma oro inpräntades i TNC av den brittiske utrikesministern William Hague dagen efter att han besökt Benghazi den 5 juni.

"Ingen av-baathifiering, säkert lär sig (rebellerna) av det", sade Haag. "Nu måste de offentliggöra det mer eftertryckligt för att kunna övertyga medlemmar av den nuvarande regimen att det skulle kunna fungera."

Samma oro dikterar västmakternas inställning till den revolutionära omvälvningen i Syrien. Deras inflytande är emellertid mycket starkare i Libyen. Mitchells skildring av Nato-makternas och deras allierades "stora insatser" för att sköta Libyen efter Gaddafi – så när som på "stövlar på marken" – är så dråplig att man undrar om han inte var smått ironisk:

"EU, Nato och FN skulle ta ledningen i frågor om säkerhet och rättvisa, Australien, Turkiet och FN skulle hjälpa till med grundläggande tjänster, Turkiet, USA och de internationella finansiella institutionerna skulle leda ekonomin." Men, tillade Mitchell: "Det är oerhört viktigt att hela denna process ägs av Libyen. Detta har genomförts som en tjänst till det libyska folket."

Denna plan A klarar sig inte utan en plan B, vilket visar västmakternas bristande förtröstan på sannolikheten för en "ordnad övergång" efter Gaddafi (för att låna en fras som Obamas administration upprepade som en besvärjelse om Egypten). När *Wall Street Journal* rapporterade om den brittisk-ledda planen avslöjade man (29 juni) att FN:s tjänstemän förbereder "beredskapsplaner" inklusive "utplacering av en beväpnad, multinationell styrka" som "sannolikt skulle bestå av trupper från regionala länder såsom Turkiet, Jordanien och kanske från Afrikanska unionens länder." En av förespråkarna för en sådan utplacering är föga överraskande en av de västerländska ledare som är mest fientligt inställd till den libyska rebellerna, general Carter Ham, den nuvarande befälhavaren för USA:s Afrikakommando (Africom). Han delar denna inställning med den algeriska militären som han besökte i början av juni, och varnade för risken att vapen som cirkulerar i Libyen kunde falla i händerna på al-Qaida. (En annan faktor i Algiers fientliga inställning är förmodligen frigörelsen av Amazigh i västra Libyen.)

Det tog inte den libyska TNC lång tid att följa Natos instruktioner och ge sin egen version av Natos färdplan, givetvis utformad på ett sådant sätt att den tillfredsställde den västerländska besattheten av "det irakiska exemplet". En kopia av denna 70-sidiga libyska plan läckte till *London Times*, som publicerade en sammanställning den 8 augusti. Den beskriver så osannolikt detaljerade siffror att dess författare bara kan misstänkas för att försöka behaga pamparna i Nato:

Den hävdar att 800 av Gaddafi-regeringens säkerhetstjänstemän i hemlighet har rekryterats till rebellernas sak och är redo att bilda "rygggrad" i en ny säkerhetstjänst. ... Dokumentet hävdar att rebellgrupperna i Tripoli och omgivande områden har 8660 anhängare, däribland 3255 i Gaddafi-armén. En massa avhopp av högt uppsatta tjänstemän anses högst troligt, 70 procent av dem bedöms stödja regimen enbart av rädsla.

Oenighet i oppositionens led

Kommentaren från Times visar skepsis mot TNC-regimens scenario att ta över: ”Det kommer sannolikt att visa sig inte bara riskabelt, utan kontroversiellt, eftersom många rebeller har bestämt sig för att sopa bort alla spår av regimen.” Som *Wall Street Journal* hade konstaterat i sin rapport om den brittisk-ledda färdplanen:

Många rebellbrigader har utvecklats till miliser – varav en del ogillar att ta order från eller arbeta tillsammans med de som hade positioner inom militären eller säkerhetstjänsten i överste Gaddafis regim och senare bytte sida för att ansluta sig till upproret som bröt ut i februari. Några inflytelserika rebelledare har uppmanat till att rensa ut regim-lojalisterna från all framtida makt och prioritera dem som har kämpat mot överste Gaddafi.

Rebellernas beslutsamhet att rensa bort dem som tog parti för Gaddafi mot upproret är faktiskt nyckeln till att förstå Natos paradoxala beteende som beskrivs ovan. NATO-makterna vill inte att rebellerna ska befria Tripoli med egna medel, som *London Economist* konstaterade rakt på sak (16 juni):

Förhoppningen bland västerländska regeringar är att rebellerna inte kommer att erövra Tripoli efter en hastig frammarsch från öster, med åtföljande risk för vedergällning mot Gaddafi-lojalister på vägen. Snarare föredrar de att regimen ska implodera inifrån och att folket i Tripoli ska göra uppror för att få bort översten – en eventualitet som västerns regeringskretsar räknar med ska närma sig.

Tom Dale har kommenterat att Nato föredrar en ”implodering inifrån”:

Men varför skulle västmakterna föredra en kupp av Gaddafis inre krets framför en seger för rebellarmén? En sådan kupp skulle innebära en förhandlingslösning mellan de delar av den gamla regimen som fortfarande befinner sig runt Gaddafi och rebellernas ledarskap, som i sig innehåller många tidigare figurer från regimen. Västvärldens regeringar vill ha stabilitet och inflytande, och de ser företrädarna för den gamla regimen, minus Gaddafi-familjen, som den bästa garanten för det.

Det sista påståendet bör förtydligas. Ta till exempel generalmajor Abdul-Fattah Younis, en av Gaddafiregimens nyckelfigurer, som hoppade av till upproret några dagar efter det började. Younis, som nyligen mördades, var militärbefälhavare för det libyska upproret och högljudd kritiker av Natos uppträdande. Han utvecklade en mycket fientlig relation med den av CIA värvade överste Khalifa Haftar (ibland stavat Hifter) som, efter att ha levt i exil nästan ett kvarts sekel, främst i USA och på CIA:s lönelista, återvände till Libyen och efter påtryckningar från Washington fick en högt uppsatt militär position av TNC. Mannen avskyddes av många i den libyska oppositionen. Som journalisten Shashank Bengali förklarar på Real News Network (14 april):

Det finns en viss oro här för att Hifters långa tid i USA, hans påstådda band till CIA och andra amerikanska tjänstemän, gör honom till en något kontroversiell figur för libyer, som verkligen anser att detta är ett inhemskt uppror. De vill ha utländskt stöd i form av vapen och erkännande för den libyska oppositionsregeringen. Så de vill också att detta inte ska bli ett uppror som tas över av en utomstående kraft som CIA.

Fiendskapen mellan Younis och Haftar fick en del att tro att mordet på den förstnämnde arrangerades av CIA för att bana väg för den senare. Men Younis ersatts inte av Haftar utan av en annan tidig avhoppare från Gaddafi regim, general Suleiman Mahmoud, befälhavare för den östliga provinsen och före sitt avhopp baserad i Tobruk. I själva verket tycks villkoren inte vara gynnsamma för männen med de starkaste utländska banden, något som kommentarer till TNC:s upplösning av den provisoriska regeringen efter mordet på Younis anger:

Ommöbleringen verkade också utgöra ett försök från intressegrupper inom rebellrörelsen, inklusive inhemska ledare som hjälpt till att starta upproret, att hävda sin makt genom att ställa ledare som hade återvänt från exil och höll nyckelposter åt sidan. I flera månader hade det funnits klagomål om att regeringsmedlemmarna var okända för de flesta libyer, och tillbringade större delen av sin tid

utomlands – speciellt i Qatar, det land som har blivit rebellernas mest entusiastiska beskyddare.

En talesman för rebellerna sa att Mr [Mahmoud] Jibril [den nyliberala ekonom som TNC utsett att leda sin regering, efter att han hade haft hand om Gaddafi-regimens nyliberala reformer från 2007 fram till upproret], som sällan setts i Benghazi, skulle börja tillbringa mer tid i Libyen.

En rimlig beskrivning av mordet på Abdul-Fattah Younis gjordes av hans medarbetare, Mohammed Agoury, som tillskrev mordet till medlemmar i 17 februarimartyrernas brigad. (Enligt en annan källa tillhör gärningsmännen en islamistisk grupp som kallar sig Abu Ubaidah Ibn al-Jarrahbrigaden.) Agourys vittnesmål ger en aning om upprorets komplicerade och brokiga sammansättning:

17 februarimartyrernas brigad är en grupp som består av hundratals civila som tog till vapen för att gå med i upproret. Deras kämpar deltar i frontlinjens strider mot Gaddafis styrkor, men fungerar också som en halvofficiell inre säkerhetsstyrka för oppositionen. Några av deras ledare kommer från Libyska islamiska kampgruppen, en islamisk militant grupp som fört en våldsamt kampanj mot Gaddafis regim på 1990-talet. ... ”De litar inte på någon som var med i Gaddafis regim, de ville hämnas,” sade Agoury.

En annan avslöjande händelse som visar hur brokiga oppositions led är, var ”konferensen för nationell dialog” som hölls i Benghazi den 28 juli. Den besöktes av 350 deltagare, däribland medlemmar i 17 februarimartyrernas brigad och tidigare medlemmar av den libyska grenen av Muslimska brödrskapet, medan brödrskapet själv förnekade något samband med konferensen. Deltagarna betonade Libyens enhet, dess islamiska karaktär och nödvändigheten av en övergripande nationell dialog, medan TNC-medlemmen Al-Amin Belhaj påpekade att även om Gaddafi och hans söner inte kunde sitta kvar vid makten, så kunde de stanna kvar i Libyen under skydd. Uppenbarligen hade några av deltagarna kontakter med Saif al-Islam Gaddafi, ett faktum som stämmer väl överens med dennes senaste uttalanden till *New York Times*.

”Jag släppte [libyska islamister] ur fängelset, jag känner dem personligen, de är mina vänner”, sa han, fast han tillade att han ansåg att deras frigivning ”naturligtvis var ett misstag” på grund av deras roll i revolten.

En demonstration genomfördes utanför hotellet där konferensen hölls. Aljazeeras rapport visar en ung man som håller ett plakat som i namn av 17 februarirevolutionens ungdom säger: ”den nationella konferensen representerar enbart sig själv”. Demonstranterna betonade att de förkastade all dialog med Saif al-Islam och hans medarbetare. De anklagade konferensarrangörerna för att använda miliser för att gripa makten innan Libyens befrielse är klar. Naima Djibril, en jurist och medlem i Benghazi ”kommittén för stöd till kvinnors deltagande i beslutsfattandet”, klagade till webbplatsen att kvinnor utestängts från konferensen.

Andra detaljer i TNC:s plan, som rapporterades av *Wall Street Journal* (12 augusti), utgör ett lugnande erkännande av den komplicerade libyska situationen och planer att tackla den på ett demokratiskt sätt:

Planen inser att ledarskapet i Benghazi ännu inte har officiellt stöd från de regioner som fortfarande är under överste Gaddafis kontroll, och stakar ut en process för att fylla 25 lediga platser som är avsedda att representera dessa områden. Enligt planen skulle de nuvarande medlemmarna i rådet inte tillåtas att delta i de två första omgångarna av de nationella valen eller acceptera politiska utnämningar i dessa regeringar Enligt dokumentet ska ett utvidgat nationellt övergångsråd – inklusive nya representanter från områden som nu kontrolleras av Gaddafi – regera i åtta månader efter överste Gaddafis fall, och under denna tid ska det hållas val för att utse en konstitutionell kommitté och välja 200 medlemmar i en tillfällig nationell kongress. Distriktens representation i kongressen kommer att baseras på 2010 års folkräkning. Kongressen kommer att regera under en övergångsperiod på mindre än ett år, och under denna tid ska ett nytt förslag till konstitution röstas om i en folkomröstning och den nya permanenta regeringen i Libyen väljas i linje med vad som anges i denna författning.

Man kan bara hoppas att verkligheten kommer att följa ritningen. Men med tanke på den enorma härva av stam-, etniska och politiska krafter som utgör det nuvarande libyska samhället som är på väg ut ur mer än fyra årtionden av en av den moderna historiens galnaste diktatoriska regimer, är oddsen emot ett smidigt genomförande av detta system. Den preliminära konstitution som nyligen publicerats utifrån ovan nämnda plan har redan angripits i Benghazi och TNC anklagas för att arbeta bakom stängda dörrar. Den viktigaste skillnaden mellan det politiska tumultet i Libyen och den situation som råder i Egypten är att oppositionen och regimen är geografiskt åtskilda i Libyen, och att den styrande familjen har avlägsnats i Kairo men ännu inte i Tripoli. Precis som i Egypten fortsätter den politiska striden mellan olika grupper inom oppositionen, och några av dem, särskilt bland islamiska krafter, är villiga att kompromissa med regimens institutioner, medan andra, särskilt bland ungdomar, förkastar detta perspektiv och vill ha en radikal omvandling av sitt land. En annan stor skillnad är att det i Libyen saknas den viktiga roll som arbetarrörelsen spelar i den egyptiska processen. (Emellertid berättade Kamal Abu Aita, ordförande för den nya egyptiska federationen för oberoende fackföreningar, för mig att en liknande oberoende federation nyligen grundades i Benghazi.)

Precis som i Tunisien och Egypten och alla andra länder i Mellanöstern där den nuvarande revolutionära processen utspelas, är situationen i Libyen bara början på en lång och stormig utveckling. Detta är det normala ödet för revolutionära omvälvningar. Västmakterna kommer att få mycket svårt att kontrollera processen. De har inte trupper på marken – och dessutom har vi det faktum att de hursomhelst misslyckades att kontrollera situationen i de länder där deras styrkor sattes in, till exempel Irak och Afghanistan. Processen för folkets befrielse och självbestämmande är invecklad och kan mycket väl gå igenom otrevliga faser. Men utan denna process och beredskapen att betala de kostnader som den för med sig och vilka förvisso kan visa sig bli stora, skulle hela världen fortfarande leva under absolutistiska regimer.

(Bearbetning av en artikel på rodamalmo.blogspot.com, Martin Fahlgren och Göran Källqvist.)